

De cierta manera, Sara Gómez. (Cuba, 1974)

**De la ma de Gómez, Sarmiento y Rodriguez
Casa Amèrica i la Mostra Internacional de films de dones han presentat aquest darrer
mes d'octubre una programació al voltant dels films més significatius de tres de les més
reconegudes documentalistes llatinoamericanes.**

La tradició documentalista dels països de Llatinoamèrica s'ha caracteritzat per mantenir viva una visió crítica envers les diverses realitats d'on sorgeixen, envers les seves contradiccions socials, polítiques, culturals i econòmiques i respecte a la seva situació pel que fa a la garantia als drets humans.

Un cinema que ha articulat de forma absolutament desacomplexada la seva empatia amb els conflictes del seu entorn amb la voluntat de formar part del debat, contribuir a explorar les seves causes, veritats i mentides tot defugint el registre fred o el tractament proper l'espectacle televisiu que trobem sovint en nombroses produccions.

Així mateix i dins d'aquesta tradició documentalista que de manera inequívoca i al llarg de la història ha anat optant, i també opta encara, per comprometre's amb el nucli mateix dels problemes que investiga, es revela una corrent estilística i argumental que ha incorporat de

Mirada a la història del documental llatinoamericà

Escrit per Marta Selva. Drac Màgic
dijous, 19 de novembre de 2015 16:01

---

forma exemplar la perspectiva de les dones en el centre de l'enunciació. Sense eufemismes.

De cierta manera, *El hombre cuando es hombre* y *Amor, mujeres y flores* conflueixen plenament en les línies de l'activisme com els descrits i podríem considerar-los com un exemple característic d'aquestes estratègies que han fet del documental un instrument i un agent actiu de la lluita política.

El hombre cuando es hombre, Valeria Sarmiento. (França/Alemanya 1982)

Amor, mujeres y flores, Marta Rodríguez i Jorge Silva. (Colòmbia, 1989)

Revisar el treball d'aquestes obres significatives d'aquestes realitzadores, ha representat entrar en contacte i reconèixer una manera considerar el treball fílmic fermament compromès amb la voluntat de treballar la substància argumental acomodant-t'hi en cada cas un tractament formal específic. Imatges enregistrades a l'estil "cinema verité", càmera stylo i docudrama a *De cierta*

Manera

de

Sara Gómez

(Cuba, 1973); documental metàfora amb sonores al·legories entre el masclisme dominant, o amb voluntat dominadora, i el regne dels equins a

El hombre cuando es hombre

, de la xilena

Valeria Sarmiento

, (França/ Alemanya, 1982).

O una mostra del registre videogràfic amb voluntat de testimoni i denúncia seguint els canons d'una retòrica molt propera al saludable activisme com el que exigeixen determinades constatacions com en el cas que s'indaga a *Amor Mujeres y Flores* de **Marta Rodríguez i Jorge Silva**

, (Colòmbia 1989). La toxicitat cancerígena dels fertilitzants florals.

Tres directores provinents de les millors escoles formals i informals del documentalisme com van suposar el mestratges d' **Agnès Varda** o **Jean Rouch** en relació a Sara Gómez o Marta Rodríguez; tres treballs que situen la perspectiva del documentalisme contemporani en relació a un històric que sovint s'escapoleix i perdem per la inamovible presència d'una visió androcèntrica de la història del cinema que s'entesta a renunciar a la vivificació que suposaria incorporar al seu relat tot allò que les cineastes de tots els oficis han procurat a l'evolució i definició del mitjà.

Tres propostes realitzades entre el 1973 i el 1989 que obren un espai per a reconèixer part de la diversitat de perspectives filmiques feministes pel que fa al documentalisme llatinoamericà de els anys setanta i vuitanta que van influir notablement sobre els nous cinemes europeus i no només a l'invés, tot posant en entredit aquella pregunta retòrica i reduccionista sobre si hi ha una mirada femenina.

El cicle ha cercat també posar de manifest un altre factor que adquireix pes en relació a aquesta revisió plantejada per la programació com és el d'obrir un espai més per a mantenir viva l'experiència de genealogia, l'experiència de trajectes creatius en diàleg cronològic, temàtic i formal de cara a les noves cineastes, trencant el diktaat del presentisme que s'entesta a negar els trajectes històrics i els precedents. Contra la desmemòria imposada, retrospectives!